

Financiering cultuureducatie in de BVE

Inventarisatie

Inhoud

Inventarisatie financiering cultuureducatie in de BVE	5
Achtergrond	5
De opzet van de inventarisatie	5
Bevindingen	6
Albeda College, Rotterdam	9
Kellebeek College, Roosendaal (ROC West-Brabant)	12
ROC Rijn IJssel, Arnhem	14
ROC Aventus, Apeldoorn	18
ROC Zeeland, Goes	20
 Bijlage Vragenlijst BVE-instellingen	 23

Inventarisatie financiering cultuureducatie in de BVE

Achtergrond

Begin 2001 ontwikkelden de directie BVE en de projectgroep Cultuur en School de 'Regeling Cultuur en School' voor de BVE-sector. BVE-instellingen konden vanaf dat jaar een aanvraag doen voor aanvullende financiering voor cultuureducatieprojecten. Het doel van de regeling was om via het onderwijs deelnemers in aanraking te brengen met cultuur. Bovendien was het de bedoeling beleid en inhoud van cultuureducatie in de BVE-sector een structurele plaats te geven in het onderwijs. In de navolgende schooljaren 2002-2003, 2003-2004 en 2004-2005 kreeg de regeling een vervolg. Er kwamen nieuwe versies van de regeling, waarbij de uitgangspunten gelijk bleven, maar de formulering van de doelstellingen werd aangescherpt.

De BVE-instellingen zijn grofweg in te delen in een aantal 'voorlopers' die systematisch cultuureducatie binnen de opleidingen vormgeven, een grote 'middenmoot' die van alles onderneemt op het gebied van cultuureducatie, maar dit voornamelijk op ad-hoc basis doet en een aantal starters, die op een of meer onderwijslocaties een bescheiden begin maken¹.

Het viel Cultuurnetwerk Nederland op dat onder de aanvragers van de regeling 2004-2005 een aantal 'voorlopers' die regelmatig gebruik hadden gemaakt van financiering uit de regeling deze keer ontbraken. Toch bestond het vermoeden dat deze instellingen nog steeds cultuureducatie hoog in het vaandel zouden hebben.

Daarnaast bleek uit een inventarisatie die CINOP in 2004² uitvoerde, dat ook instellingen die nog nooit een aanvraag hadden gedaan doorgaans wél culturele activiteiten ondernamen. Ofwel: Het al of niet aanspraak doen op de regeling doet niet per definitie een uitspraak over het aanbod cultuureducatie.

Omdat het door het Ministerie onwaarschijnlijk werd geacht dat de 'Regeling Cultuur en School' in 2005-2006 zou worden gecontinueerd, stelde Cultuurnetwerk Nederland voor een beperkte inventarisatie te doen van de wijze waarop BVE-instellingen hun culturele activiteiten financieren. De beschrijving hiervan zou tot voorbeeld en inspiratie kunnen dienen van andere BVE-instellingen.

Het Ministerie van OCW honoreerde het voorstel dat door Cultuurnetwerk Nederland op 6 april 2005 werd gedaan in een beschikking van 21 juni 2005.

De opzet van de inventarisatie

Het was de bedoeling een beperkt aantal BVE-instellingen te ondervragen over hun beleid op het gebied van cultuureducatie en over de wijze waarop de culturele activiteiten worden gefinancierd. Zoals in de offerte werd vermeld, was het uitgangspunt dat vijf interviews zouden worden gehouden. Omdat dit een klein aantal is, werd extra zorgvuldig gekeken naar de selectie van deze instellingen. Het leek het projectteam van belang opleidingen te kiezen die in omvang variëren en daarnaast vooral ook verschillend zijn in de mate van aandacht voor cultuureducatie. Er werd een groslijst

¹ Voor informatie over cultuureducatie bij BVE-instellingen die gebruik maakten van de Regeling Cultuur en School, zie: Ottevanger, D., Taat, J. en Vreede, M. de (2004). *De cultuur van het verleiden en cultuurbeleid in de bve*. Cultuurnetwerk Nederland, Utrecht.

² Groenenberg, R., Esch, W. van en Geertsema, A. (2004). *Cultuur in de BVE-sector; Op de golven van enthousiasme*. CINOP, Den Bosch.

gemaakt waarin de ROC's werden ingedeeld in 'voorloper', 'middenmoot' en 'starter'. Deze indeling gebeurde op basis van kennis die - dankzij de uitvoering van de 'Regeling Cultuur en School' - bij Cultuurnetwerk Nederland aanwezig is. Daarnaast werd een aantal websites van ROC's bekeken en werden diverse telefoontjes gepleegd om de aanwezige kennis van enkele specifieke ROC's te actualiseren. Door de op deze wijze verkregen informatie werden hier en daar wijzigingen aangebracht in de groslijst. Een enkel ROC bleek bij voorbeeld inmiddels geen starter meer te zijn, maar een instelling in de 'middenmoot'.

Gedurende de zomer van 2005 werd bekend dat – tegen de verwachting in – ook voor het schooljaar 2005-2006 BVE-instellingen weer een beroep konden doen op de 'Regeling Cultuur en School'. Gedurende de maand september kwamen de aanvragen binnen. Daaruit bleek dat aanvragers die niet hadden gereageerd op de oproep subsidieverzoeken in te dienen voor het jaar 2004-2005, dat wel weer deden voor het jaar 2005-2006. Met name van het Mondriaan College en van het ROC Midden-Brabant, beide al jaren voorloper op het gebied van cultuureducatie in de BVE-sector, kwamen weer aanvragen binnen, terwijl zij in het jaar ervoor zonder financiering uit de regeling hadden gewerkt. Een en ander leidde tot een kleine bijstelling van de shortlist voor de te ondervragen BVE-instellingen. Uiteindelijk werd ervoor gekozen met contactpersonen van de volgende BVE-instellingen een gesprek te voeren:

- 1) Albeda College, Rotterdam. Deze instelling hecht al jarenlang veel belang aan cultuureducatie en deed de laatste twee jaar geen aanvraag meer in het kader van de 'Regeling Cultuur en School'.
- 2) Kellebeek College van ROC West-Brabant. Behoort tot de 'middenmoot'. Heeft een maal geld gekregen uit de regeling en probeert het toen ingezette beleid voort te zetten en uit te bouwen.
- 3) ROC Rijn IJssel, Arnhem. Behoort tot de 'middenmoot'. Heeft een maal geld uit de regeling ontvangen voor een project. De aanvraag van het jaar daarop werd afgewezen, maar cultuureducatie blijft op de agenda staan.
- 4) ROC Aventus, Apeldoorn. Is een 'nieuwkomer' op het gebied van cultuureducatie. Deze instelling deed een maal een aanvraag, die niet gehonoreerd is.
- 5) ROC Zeeland, Goes. Deed twee jaar geleden een aanvraag, die niet werd gehonoreerd. Is een starter op het gebied van cultuureducatie.

De gesprekken werden gevoerd aan de hand van een interviewleidraad, die als bijlage is toegevoegd.

Bij iedere instelling werd met één contactpersoon gesproken, van wie verwacht mocht worden dat hij of zij het beste op de hoogte was van de stand van zaken van het cultuureducatiebeleid. De gesprekken werden gevoerd in oktober en november 2005.

Bevindingen

Doel en aanpak

Doel van de inventarisatie was te achterhalen hoe BVE-instellingen hun culturele activiteiten financieren. Een nevendoeel was tot praktijkbeschrijvingen te komen die geschikt zijn om via www.cultuurplein.nl te verspreiden. Deze beschrijvingen per instelling zijn in dit verslag opgenomen en worden ter hand gesteld aan de redactie van cultuurplein. In overleg zullen deze teksten op de site geplaatst worden.

De interviews leverden veel meer materiaal op dan in deze verslagen is weergegeven. Het projectteam heeft zich voor de leesbaarheid van dit rapport beperkt tot die gegevens die voor dit

onderzoek direct relevant waren.

Hoewel we voorzichtig zijn met het trekken van conclusies – het betreft immers slechts vijf interviews – zien we toch enkele thema's vaker terugkeren.

Allereerst moet worden opgemerkt dat het houden van een gesprek met slechts één persoon meestal niet een uitputtend beeld oplevert van cultuureducatie in de gehele BVE-instelling. De instellingen blijken te groot om een werkelijk overzicht mogelijk te maken van de culturele activiteiten die op iedere onderwijslocatie en in iedere studierichting worden georganiseerd. Door een enkele instelling is wel eens geprobeerd alle culturele activiteiten in kaart te brengen, maar een dergelijke onderneming strandt doorgaans, zoals in het geval van het Albeda College en van ROC Aventus. De beschrijvingen geven derhalve een globaal beeld van het cultuureducatiebeleid in de instelling. Soms is ervoor gekozen alleen het cultuureducatiebeleid van de betreffende onderwijslocatie te bespreken, bij voorbeeld bij het Kellebeek College en bij het Rijn IJssel College, omdat de geïnterviewde niet op de hoogte was van de stand van zaken bij de andere locaties.

De enorme omvang van een gemiddelde BVE-instelling blijkt een grote handicap om cultuureducatie werkelijk instellingsbreed een plek te geven. Opvallend is voorts dat er vrij veel culturele activiteiten worden georganiseerd op initiatief van individuele docenten. Op de omvang, de frequentie en de inhoud van deze excursies, workshops en andere activiteiten heeft niemand echt zicht.

Verankering

Bij geen van de vijf instellingen die werden geïnterviewd is werkelijk sprake van verankering van cultuureducatie. Evenmin is er door de geïnterviewde instellingen een apart budget voor cultuureducatie gereserveerd. Hoewel het Albeda College een beleidsnota over cultuureducatie heeft, die door het College van Bestuur is goedgekeurd, en ook ROC Aventus een nota heeft geproduceerd die op flatterende wijze wacht, gebeuren de meeste georganiseerde activiteiten op ad-hoc basis. Enkele evenementen lijken een jaarlijks terugkerend karakter te krijgen en zich geleidelijk een vaste plek te verwerven binnen de opleiding.

Financieringsbronnen

Hoewel het de opzet van de inventarisatie was om zicht te krijgen op mogelijke financieringsbronnen van cultuureducatie – zeker als geen aanspraak meer kan worden gedaan op de regeling – is het projectteam hierover weinig te weten gekomen. Verreweg de meeste gelden lijken afkomstig te zijn uit het algemene opleidingsbudget. Per project moet hier doorgaans goedkeuring aan worden verleend door het College van Bestuur. Een aantal uren voor de contactpersoon voor cultuureducatie wordt gewoonlijk wel gefaciliteerd. Zo krijgt hij of zij uren om een beleids- of activiteitennota te schrijven en/of de organisatie van deze activiteiten uit te voeren. Het Rijn IJssel College vertelt dat van studenten én van docenten wordt verwacht dat zij ook eigen tijd steken in de realisering van cultuureducatieve projecten. Wanneer dat niet zou gebeuren, zouden de projecten niet op de beoogde wijze uitgevoerd kunnen worden.

Het komt niet vaak voor dat ROC's naar additionele financiële middelen zoeken, ook al is er soms overleg met de gemeente en /of met de provincie over bekostiging van projecten. Het ROC Zeeland bijvoorbeeld krijgt hiervoor geld van de provincie. De directie van het Albeda College heeft twee jaar terug ervoor gekozen geen energie meer te stoppen in subsidie-aanvragen. Dit kost doorgaans zoveel tijd, dat men kosten en baten onvoldoende in verhouding vindt. Bovendien bestaat steeds het risico dat een aanvraag wordt afgewezen. Dit werd dan ook als reden genoemd dat de laatste twee tranches geen aanspraak meer werd gedaan op de 'Regeling Cultuur en School'. Het Kellebeek

College geeft te kennen dat het probleem van het aanvragen van subsidies is, dat bij de beoordeling doorgaans wordt gekeken naar innovatieve elementen. Iedere aanvraag moet een vernieuwing in zich dragen, vergeleken met de aanvraag van het jaar daarvoor. De wens van dit ROC is juist om het ingezette beleid te bestendigen. Dáár is aanvullende financiering voor nodig.

De vijf personen die Cultuurnetwerk Nederland heeft gesproken waren alle vijf op de hoogte van de 'Regeling Cultuur en School' voor de BVE-sector. Een enkeling had ervaring met een goedgekeurde aanvraag. Van alle vijf de instellingen was een of meer aanvragen een keer afgewezen. Uit de gesprekken bleek dat dit zeer demotiverend werkt. De gesprekspartners waren nog steeds enigszins verongelikt dat hun aanvraag destijds niet gehonoreerd werd. In verschillende gevallen had de afwijzing bovendien tot gevolg dat niet nogmaals werd geprobeerd voor aanvullende financiering in aanmerking te komen.

Inspiratie

Het projectteam heeft de indruk dat de contactpersonen eerder extern gericht zijn dan intern. Men probeert aan te sluiten bij culturele evenementen in de omgeving. Er wordt eerder buiten de ROC-muren gezocht naar inspiratie voor culturele activiteiten dan erin. Toch is het vinden van intern draagvlak nog steeds een essentieel punt, dat door allen wordt genoemd. Cultuureducatie staat weliswaar op de agenda van iedere instelling, maar kan daarvan ook zo weer verdwijnen. Colleges van Bestuur vinden cultuureducatie belangrijk, maar van vastgesteld beleid is zelden sprake.

Informatieuitwisseling

Bestaat er weinig zicht op de culturele activiteiten binnen het geheel van een ROC, er is al helemaal geen contact tussen ROC's onderling. Men heeft bijna geen idee wat zich op het gebied van cultuureducatie afspeelt bij de collega-instellingen. Wel is er uitwisseling tussen BVE-instellingen die een mbo-kunstvakopleiding huisvesten. Daarnaast zijn er ROC's die een talentenjacht organiseren waarbij ook van enige uitwisseling van kennis en informatie sprake is. De finalist van ieder deelnemend ROC treedt op in een landelijke finale tijdens het Festival Mundial in Tilburg.

Als voornaamste bron om op de hoogte te komen en te blijven van projecten van BVE-instellingen wordt de site Cultuurplein.nl genoemd. Cultuurnetwerk Nederland heeft de laatste maanden dan ook extra energie gestoken in het verzamelen van informatie die voor de BVE-sector interessant zou kunnen zijn. Het verdient aanbeveling in de toekomst nog meer gegevens boven water te halen en op toegankelijke wijze beschikbaar te stellen.

Het projectteam:
Jan Ensink
Marie-José Kommers
Judith Lieftink
Melissa de Vreede

Albeda College, Rotterdam

Wat is het Albeda College?

Het Albeda College is een grote BVE-instelling in Rotterdam en omstreken. In Rotterdam zijn 19 opleidinglocaties. In 16 omliggende gemeenten zijn eveneens locaties van Albeda te vinden. Er worden 350 beroeps- en kwalificatiemogelijkheden geboden op het gebied van Gezondheidszorg, Welzijn, Economie, Horeca enzovoort. Bij Albeda Educatie kunnen allerlei lessen worden gevolgd die onder meer te maken hebben met alfabetisering, Nederlands als tweede taal en inburgering. Er werken ca. 2.300 personeelsleden bij het Albeda College die er zorg voor dragen dat ca. 26.000 deelnemers onderwijs kunnen volgen. Voor meer informatie, zie www.albeda.nl.

Wat doet het Albeda College aan cultuureducatie?

Er vinden binnen het Albeda College talloze activiteiten plaats op het gebied van cultuureducatie. Deze worden soms per onderwijslocatie of per divisie georganiseerd, maar vaker nog nemen individuele docenten het initiatief voor allerlei excursies en workshops. Dit gebeurt met name bij de beroepsopleidingen waarbij een link met cultuureducatie gemakkelijk te leggen is, zoals bij de opleiding tot onderwijsassistent of sociaal cultureel werker. Soms werken verschillende beroepsopleidingen samen aan de realisering van een project. Zo heeft de kappersopleiding samenwerking gezocht met de visagisten en met de afdeling mode. Gezamenlijk werd een uitgebreide modeshow georganiseerd. Deze presentatie, die een zeer enthousiast onthaal kreeg, werd omlijst met dans.

Een jaarlijks terugkerend evenement is de talentenjacht, waaraan deelnemers van het hele ROC kunnen meedoen. De uiteindelijke winnaar van het Albeda College dingt mee naar de landelijke prijs voor het beste ROC talent. Deze finale vindt plaats tijdens het gerenommeerde Festival Mundial in Tilburg.

Helaas bestaat er geen overzicht van de cultuureducatieve activiteiten die ROC-breed plaatsvinden. Gedurende enkele jaren bestond binnen het Albeda College de functie 'beleidsmedewerker kunst en cultuur'. Deze functionaris heeft geprobeerd het hele cultuureducatieve aanbod in kaart te brengen, maar dit bleek een ondoenlijke opgave.

Samenwerking

In principe heeft iedere locatie of divisie van het Albeda College een contactpersoon die verantwoordelijk is voor de invulling van cultuureducatie binnen de eigen sector. De een maakt hier meer werk van dan de ander, maar er gebeurt van alles op de verschillende locaties. Sommige contactpersonen zijn van zeer goede wil, maar weten niet op welke wijze zij cultuureducatie vorm kunnen geven. In die gevallen zouden hiervoor eigenlijk deskundigen moeten worden ingehuurd, maar de hoge externe tarieven vormen een struikelblok.

Het Albeda College heeft een langdurige en intensieve samenwerking met de SKVR (Kunst voor Rotterdammers). Zo worden samen met de SKVR cultuurweken georganiseerd met een kunstaanbod waaruit de deelnemers kunnen kiezen. Docenten van de SKVR verzorgen dan tal van workshops en presentaties.

De kaderopleiding bouwkunde van de branche Techniek heeft samenwerking gezocht met het NAI (Nederlands Architectuurinstituut) zodat deelnemers op intensieve wijze kennis maken met allerlei aspecten van architectuur. Ook met andere culturele instellingen in de regio Rotterdam zijn contacten, zoals met het Wereldmuseum. Daarnaast is er overleg met vmbo scholen. Zo dragen

studenten van de opleiding bouwkunde hun tijdens het NAI-project opgedane kennis over aan leerlingen van het vmbo.

Met de vmbo-scholen wordt tevens regelmatig besproken welke doorstroommogelijkheden er voor de leerlingen zijn. Leerlingen met belangstelling voor de kunstvakken kunnen – indien zij worden geselecteerd – terecht op de mbo dansopleiding of op de theaterschool van het Albeda College. In overleg met de gemeente Rotterdam wordt zo nu en dan gekeken naar mogelijkheden voor gemeentelijke financiering van projecten, bij voorbeeld uit gelden die bestemd zijn voor Cultuur & School.

Cultuureducatiebeleid van het Albeda College

De beleidsmedewerker kunst en cultuur van het Albeda College schreef een Beleidsnotitie cultuur die in 2004 door het College van Bestuur werd goedgekeurd. Drie componenten spelen in deze notitie een belangrijke rol: Cultuur(educatie) zou in de eerste plaats beroepsvormend moeten zijn, in de tweede plaats persoonsvormend en ten derde doorstroomgericht (naar het hbo).

Het is de bedoeling dat in 2007 een aantal zaken gerealiseerd is:

- Cultuureducatie moet zijn opgenomen in het examenreglement van alle opleidingen.
- Voor de deelnemers moet een vrijetijdsaanbod gerealiseerd zijn.
- Het dient vanzelfsprekend te zijn dat cultuureducatie onderdeel uitmaakt van het competentiegerichte onderwijs.
- In de kunstensector moeten nieuwe kansrijke beroepen en differentiaties ontwikkeld zijn.
- Het moet mogelijk zijn om van het vmbo via het mbo naar het hbo kunstonderwijs door te stromen.

Inmiddels is duidelijk dat de in de beleidsnotitie opgesomde resultaten in 2007 nog niet behaald zullen zijn. Met name de opname in het examenreglement en het creëren van een vrijetijdsaanbod hebben veel voeten in de aarde. Competentiegericht onderwijs wordt weliswaar wettelijk verplicht, maar de doorvoering is uitgesteld tot 2008. Het examenreglement hangt daar direct mee samen, waardoor ook op dat vlak uitstel wordt verwacht. Overigens wordt in het Albeda College al op diverse plekken geëxperimenteerd met competentiegericht werken. De in het studiejaar 2005-2006 gestarte dansopleiding is een van de opleidingen die wat dat betreft meedoet aan een pilot. De tendens richting competentiegericht onderwijs veroorzaakt een gunstige wind voor cultuureducatie, vooral waar het de persoonsvormende elementen betreft.

In 2004 is besloten dat de centrale aansturing van cultuureducatie, die werd uitgevoerd door de beleidsmedewerker kunst en cultuur, zou stoppen. Er werd bewust gekozen voor een andere aanpak: het accent ligt in de komende jaren op de ontwikkeling van beroepsopleidingen 'creatieve industrie'. De theaterschool bestond al binnen het Albeda College en in 2005 werd daar de dansopleiding aan toegevoegd. Het is de bedoeling dat in de nabije toekomst ook de disciplines muziek en beeldend op mbo-niveau zullen worden aangeboden. Verwacht wordt dat de huisvesting van kunstvakopleidingen een positieve werking zal hebben op het culturele klimaat van de school. Er zullen optredens plaatsvinden en deelnemers van andere beroepsopleidingen maken op een vanzelfsprekende manier kennis met culturele uitingen.

Via het Albeda Productiehuis (een leerbedrijf) worden nu al producties van deelnemers van de theaterschool gedistribueerd. Het is de bedoeling dat ook de dansopleiding voorstellingen gaat opleveren die op scholen kunnen worden gepresenteerd.

Cultuureducatie in het onderwijsprogramma

Bij het samenstellen van culturele programma's wordt zoveel mogelijk gestreefd naar aansluiting bij de beroepspraktijk. Resultaten en ervaringen van culturele activiteiten worden opgenomen in het portfolio van de deelnemer en maken op die manier deel uit van het onderwijsprogramma. Het is de bedoeling dat cultuureducatie in de toekomst nog steviger verankerd wordt binnen de opleidingen, onder meer door het een plek te geven in het examenreglement.

Binnen het Albeda College worden culturele activiteiten georganiseerd die verplicht zijn voor een bepaalde groep of divisie én activiteiten die gericht zijn op vrijwillige deelname. Een voorbeeld van deze laatstgenoemde categorie is de talentenjacht, waarvoor veel enthousiasme bestaat.

Ook in de toekomst zal een tweesporenbeleid worden gevoerd: er zullen culturele programma's worden georganiseerd, gericht op vrijwillige deelname én er zullen culturele activiteiten zijn die een verplicht onderdeel van het lesprogramma vormen.

Bekostiging

Tot 2004 had de beleidsmedewerker kunst en cultuur de beschikking over een eigen budget voor cultuureducatie. Iedere opleiding kon aanspraak maken op geld uit dit 'geoordeelde potje'. Al vrij snel bleek dat het steeds dezelfde contactpersonen waren die plannen verzonden die vervolgens bijna automatisch gefinancierd werden omdat er minder plannen werden ingediend dan van tevoren was voorzien. Het gevolg was dat een deel van het budget jaarlijks terugvloede naar de algemene middelen.

Sinds het opheffen van de functie 'beleidsmedewerker kunst en cultuur' is er geen apart budget meer. Er kunnen projectplannen worden ingediend bij het College van Bestuur, die al dan niet worden gehonoreerd. Dit leidt tot afhankelijkheid. Voor contactpersonen cultuureducatie zou het prettig zijn, indien zij konden rekenen op een vaststaand budget. Met een bedrag van ca. € 20 per deelnemer zou bij voorbeeld een drietal voorstellingen en/ of tentoonstellingen bezocht kunnen worden. Maar een dergelijke structurele financiële regeling voor cultuureducatie kent het Albeda College op dit moment niet.

De toekomst

Ook al duurt de realisering van de in de beleidsnotitie beschreven doelen wat langer dan verwacht, het cultuureducatieve klimaat van het Albeda College stemt tot tevredenheid. Zowel het College van Bestuur als de directie staan al van oudsher zeer positief tegenover cultuur.

Een beleidsontwikkeling die in de toekomst vermoedelijk tot meer gezamenlijke cultuureducatieve projecten zal leiden, is de beweging van divisiegerichte naar branchegerichte clustering van opleidingen. Beroepsopleidingen die verwantschap hebben, zullen naar verwachting meer met elkaar gaan samenwerken dan voorheen, zoals entertainment, sport en beweging, lifestyle (kapper, mode) etc.

Ook een ander project van het Albeda College biedt kansen; er is een groot cruiseschip aangekocht, waarvan de exploitatie helemaal door deelnemers gerund zal worden. Zij worden hierbij uiteraard begeleid door docenten. In dit project kan worden samengewerkt tussen deelnemers van zeer uiteenlopende opleidingen zoals toerisme, horeca, kapper, techniek gezondheidszorg etc. Op het schip bevindt zich ook een volwaardig theater zodat de dans- en theateropleiding er een podium bij krijgen.

Kellebeek College, Roosendaal (ROC West-Brabant)

Wat is het Kellebeek College?

Het Kellebeek College is onderdeel van het grotere ROC West-Brabant. Het Kellebeek College biedt MBO onderwijs en Educatie. De MBO-opleidingsrichtingen die worden aangeboden zijn: apothekers-, dokters- of tandartsassistent, uiterlijke verzorging, verpleging en verzorging en welzijn. De opleidingsrichtingen van Educatie zijn: basiseducatie, NT2 (Nederlands als tweede taal), VAVO (Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs) en traject/VE (dual traject met op maat samengestelde programma's voor deelnemers die (nog) niet in staat zijn om een beroepsopleiding te volgen of te werken). Er zijn onderwijslocaties van het Kellebeek College in Roosendaal, Etten-Leur en Bergen op Zoom. De Afdeling traject/VE heeft ongeveer 90 docenten en rond de 700 à 800 cursisten.

Wat doet het Kellebeek College aan cultuureducatie?

Binnen de Afdeling traject/VE worden verschillende culturele activiteiten ondernomen. Zo is er een aanbod van lessen in cultureel maatschappelijke vorming en creatieve en dramatische expressie. Verder maken cursisten een schoolkrant en vullen zij websites in samenwerking met het Centrum voor de Kunsten in Bergen op Zoom en de Muze (Centrum voor Theatereducatie) in Roosendaal. In deze activiteiten komen verschillende disciplines aan bod, zoals cultureel erfgoed, muziek, dans, drama, fotografie en multimedia.

Samenwerking

Vanuit de Afdeling traject/VE zijn de afdelingscoördinator en de teamleiders betrokken bij de culturele activiteiten. Met andere units van het ROC wordt eigenlijk nauwelijks samengewerkt. Wel is er een culturele commissie – bestaande uit vertegenwoordigers van twee units – die zorgt voor de kunstzinnige aankleding van het gebouw. De commissie organiseert bijvoorbeeld tentoonstellingen in samenwerking met de Bergse kunstsociëteit Arsis.

Het ROC heeft ook een aantal externe contacten met culturele instellingen. Zo is er een goed contact met het Centrum voor de Kunsten in Bergen op Zoom. Eén keer per zes weken wordt met het centrum overleg gevoerd over culturele activiteiten. Er is echter geen sprake van een formele samenwerkingsovereenkomst. Met de Muze en het Markiezenhof (museum) in Bergen op Zoom wordt ook regelmatig van gedachten gewisseld. Verder overlegt het ROC met een ambtenaar cultuur van de provincie en met BISK (Brabants Instituut voor School en Kunst), maar dit gebeurt op ad-hoc basis. Er is geen overleg met andere BVE-instellingen over culturele activiteiten.

Cultuureducatie in het onderwijsprogramma

De culturele activiteiten op het ROC zijn zowel ad-hoc als structureel. Dit is afhankelijk van het POP, het persoonlijk ontwikkelplan, van elke deelnemer, als persoonlijk doel onder de noemer creatieve expressie. Deelnemers worden beoordeeld door hun portfolio. Alles wat zij maken wordt daarin verzameld. Dat kunnen foto's zijn en of tekst.

De culturele activiteiten hebben soms een verplicht en soms een vrijwillig karakter. De lessen in cultureel maatschappelijke vorming en creatieve en dramatische expressie zijn verplicht en maken dan ook onderdeel uit van het gewone curriculum. De workshops daarentegen zijn vrijwillig. Het culturele programma zoals dat aangeboden wordt op het ROC sluit zo veel mogelijk aan bij de eindtermen van de opleiding. Men heeft er een duidelijke voorkeur voor de activiteiten die nu ad-hoc worden aangeboden op de lange termijn ook onderdeel te laten zijn van het curriculum. Er is wat dat

betreft echter nog een lange weg te gaan, zowel met betrekking tot het creëren van draagvlak in de afdelingen als met het rond krijgen van de externe financiering.

Bekostiging

Er is in de BVE-instelling geen vast budget voor culturele activiteiten. Een klein deel van de kosten wordt betaald uit de reguliere begroting. Verder zijn er provinciale en gemeentelijke budgetten waar men ieder jaar opnieuw een beroep op moet doen.

Het ROC faciliteert wel; zet uren van docenten in en stelt ruimtes beschikbaar. De verhouding tussen de externe subsidiebronnen en de interne financiering is ongeveer fifty/fifty. Het ROC zou graag meer financiële ruimte hebben voor culturele activiteiten. Het lastige aan ad-hoc subsidies die jaarlijks aangevraagd moeten worden, is dat niet kan worden volstaan met het indienen van hetzelfde programma. Subsidieverstrekkers wensen altijd innovatieve projecten. Dit staat inbedding van een consistent cultuurprogramma eigenlijk in de weg.

Tenslotte

De doelgroep van de Afdeling traject/VE van het Kellebeek College is een moeilijke. De deelnemers van deze afdeling zijn om diverse redenen (nog) niet in staat om een beroepsopleiding te volgen of te werken. De oorzaak kan van velerlei aard zijn. Enkele voorbeelden: niet goed weten wat je wil worden; niet goed weten hoe je doelmatig moet studeren; problemen op school, thuis of in de vriendenkring; te weinig kennis van de Nederlandse taal en cultuur; kennistekorten die een belemmering zijn om het middelbaar beroepsonderwijs in te stromen of nog niet de juiste houding hebben om een plaats op de arbeidsmarkt te krijgen.

Cultuur wordt daarom ingezet als middel om mensen ervaringen te laten delen vanuit de eigen culturele achtergrond en begrip te krijgen voor de achtergrond van anderen. Alles wat aan cultuur wordt gedaan is gebaseerd op het aangaan van de dialoog.

ROC Rijn IJssel, Arnhem

Wat is ROC Rijn IJssel?

Op het ROC Rijn IJssel worden vele opleidingen aangeboden (zie www.rijc.nl). Een onderdeel van het ROC is de School voor Zorg en Welzijn in Arnhem, die twee locaties telt en waar 150 docenten werkzaam zijn. Studenten worden bij de School voor Zorg en Welzijn onder andere opgeleid tot: Sociaal Cultureel Werker (SCW), Kunst Cultuur Media Werker (KCMW) en Onderwijsassistent. De School voor Zorg en Welzijn heeft dit schooljaar zo'n 1.300 studenten.

Wat gebeurt er op het gebied van cultuureducatie?

Jaarlijks wordt in de School voor Zorg en Welzijn 'De Zijlijn' georganiseerd voor alle eerstejaars studenten. 'De Zijlijn' is een cultureel programma bestaande uit receptieve en productieve activiteiten. Zo bezoeken de studenten een professionele voorstelling, een voorstelling van medestudenten en werken ze in workshops hip hop en film aan een clip. Een cultureel groepsuitje maakt ook onderdeel uit van het evenement.

De opening van 'De Zijlijn' is in oktober, waarna studenten kunnen intekenen voor de verschillende culturele activiteiten. In verband met de logistiek (beperkte ruimte) loopt het programma van 'De Zijlijn' het hele schooljaar door. Studenten reageren positief op het aanbod, vooral nadat ze aan de activiteiten hebben deelgenomen. Vooraf zijn ze wel eens terughoudend. Sommige activiteiten vinden plaats op school, andere elders (filmhuis, kunsthuis, theater), zodat studenten ook kennismaken met hun externe culturele omgeving.

Onderdeel van 'De Zijlijn' is een bezoek aan een kerstvoorstelling op school. Deze voorstelling wordt dit jaar voor de derde keer opgevoerd. Spelers zijn ongeveer vijftien eerstejaars (eventueel aangevuld met tweede en derdejaars) die hiervoor auditie hebben gedaan. Zij maken een eigentijds theaterstuk. Studenten van de opleiding Kunst Cultuur Media Werker (KCMW) verzorgen de ondersteuning (belichting, decors).

Een andere culturele activiteit waaraan wordt deelgenomen is de BVE-talentenjacht van het Festival Mundial te Tilburg. Na voorrondes wordt een winnaar afgevaardigd om namens ROC Rijn IJssel mee te dingen naar de landelijke prijs voor het beste talent van BVE-instellingen. Bij de voorrondes wordt de ondersteuning, zoals licht, geluid, regie en live-registratie net als bij de kerstvoorstelling door studenten van de opleiding KCMW verzorgd.

De activiteiten die door de opleiding KCMW naar de School voor Zorg en Welzijn worden gehaald, zijn over het algemeen ook toegankelijk voor andere studenten en brengen een bepaalde levendigheid in het ROC met zich mee. Theater Oostpool komt regelmatig op bezoek bij de opleiding KCMW en ook andere studenten van de School voor Zorg en Welzijn worden dan in de gelegenheid gesteld naar hun voorstellingen te gaan.

Een eenmalige culturele activiteit die werd georganiseerd is de productie van een film over zinloos geweld en wat dat met mensen doet. Het ROC Rijn IJssel heeft hiervoor in 2003-2004 subsidie aangevraagd bij het ministerie van OCW in het kader van de 'Regeling Cultuur en School'. De aanvraag werd evenwel niet gehonoreerd. Daarna besloot het ROC de film toch te realiseren, met een lager budget, uitsluitend gefinancierd uit eigen middelen. Dat de film tot stand kwam is mede te danken aan de flexibele houding van docenten - die er veel eigen tijd in staken - en andere betrokkenen.

Samenwerking

'De Zijlijn' wordt georganiseerd door twee medewerkers. Zij onderhouden contacten met gastdocenten. Beiden werken bij de opleiding KCMW; een van de twee is coördinator van deze opleiding. Hun motivatie en inzet is heel groot, hetgeen zeker noodzakelijk is, aangezien het organiseren van een dergelijk evenement veel tijd kost. In het verleden is door een andere opleiding wel eens 'Sport op Maat' georganiseerd, een soort van Zijlijn voor sport, maar dit programma ging na verloop van tijd ter ziele. Voor 'De Zijlijn' heeft het ROC externe contacten met culturele instellingen in Arnhem als Kunsthuis 13 en het filmhuis.

Studenten Sociaal Cultureel Werk zijn ook bij 'De Zijlijn' betrokken. Zo gaf een student een rapworkshop. Deze betrokkenheid zou verder uitgewerkt kunnen worden. Behalve de eerder genoemde samenwerking met de opleiding KCMW wordt samengewerkt met Sound & Vision, een opleiding tot audiovisueel medewerker, die deel uitmaakt van de School voor Techniek. De samenwerking met Sound & Vision wordt bemoeilijkt door de afstand; de locaties liggen ver uit elkaar in Arnhem.

In dit kader is de voorgenomen gezamenlijke huisvesting van kunstgerelateerde opleidingen van belang. Het College van Bestuur wil graag de opleidingen KCMW, Sound & Vision, Kappers/Visagie, Dans (CIOS) en Art Design in één gebouw op een prominente plaats in Arnhem huisvesten. De School voor Zorg en Welzijn werkt indirect samen met deze opleidingen aan het ontwikkelen van ideeën voor een brede mbo-kunstopleiding. Het ROC streeft er naar bij de centrale huisvesting het gebouw zo in te richten dat er flexibel onderwijs kan plaatsvinden, zoals nu al het geval is bij sommige opleidingen. Het ROC heeft een sponsorcontract afgesloten met Theater Oostpool. Dit Arnhemse gezelschap stelt gastdocenten ter beschikking en het ROC mag gebruik maken van faciliteiten van Oostpool. Deze afspraken zijn vastgelegd in een contract. Het contract met Oostpool draagt ook bij aan de naamsbekendheid voor het ROC. Voor de financiering van deze samenwerking is een deel van het budget van de School voor Zorg en Welzijn vrijgemaakt.

Ook wordt aansluiting gezocht bij de Kunstroute in Arnhem, een dag waarop hbo-kunstvakopleidingen hun deuren openen voor leerlingen van het voortgezet onderwijs. De contacten worden onderhouden door dezelfde twee medewerkers die ook 'De Zijlijn' organiseren. Zij hebben veel connecties in de culturele wereld en zo lukt het hen mensen bereid te krijgen mee te werken.

Het ROC Rijn IJssel werkt niet samen met andere BVE-instellingen op het gebied van culturele activiteiten. Wel overlegt het ROC met andere BVE-instellingen die een kunstopleiding hebben, zoals het ROC Nijmegen.

Cultuureducatie in het onderwijsprogramma

De culturele activiteiten sluiten in het algemeen niet tot nauwelijks aan bij de vakinhouden en lesprogramma's gerelateerd aan het curriculum. Kunst en cultuur zijn in de opleiding een middel, geen doel. Studenten ervaren over het algemeen culturele activiteiten vooraf als verplichte nummers, al zijn ze achteraf enthousiast. De wijze waarop de mentor de studenten voorbereidt en begeleidt, blijkt een belangrijke factor te zijn voor de waardering van de eerstejaars voor de culturele bezoeken die in het kader van 'De Zijlijn' worden gedaan. Wordt een culturele activiteit met enthousiasme aangekondigd, zijn de reacties achteraf meestal navenant.

In de opleiding Sociaal Cultureel Werk (SCW) van de School voor Zorg en Welzijn wordt gestreefd naar aansluiting bij het lesprogramma. Een bezoek bijvoorbeeld aan een museum in Den Haag wordt vooraf gegaan door voorbereidende lessen in de opleiding.

De film over zinloos geweld die SCW-studenten maakten was ingebed in het lesprogramma; lessen werden zodanig ingevuld dat ze pasten bij het project en het lesrooster werd aangepast.

Hoewel kunst en cultuur vooral als middel worden gezien en niet als doel, is er wel een trend te onderkennen in het gebruik van kunst en cultuur in afstudeerprojecten van SCW-studenten. Studenten laten merken meer te willen met kunst en cultuur. Dit is bemoedigend, vooral omdat de individuele interesse van studenten steeds belangrijker wordt in het kader van ontwikkelingen in de richting van competentiegericht onderwijs.

Het culturele programma 'De Zijlijn' is verplicht voor alle eerstejaars, andere culturele activiteiten zijn vrijwillig. De studenten die in de kerstvoorstelling meespelen, krijgen vrijstellingen.

Hoewel het culturele programma niet echt is ingebed, is de wens tot inbedding er wel. En niet alleen bij de opleiding SCW, waar al sprake is van enige inbedding. Hier wordt deelname aan culturele activiteiten gezien als een van de vele mogelijke manieren om kennis tot je te nemen.

Het College van Bestuur vindt kunst en cultuur belangrijk. De inbedding in het curriculum wordt echter enigszins bemoeilijkt door de onrustige tijd; verhuizingen, introductie kwalificatiestructuur en meer projectmatig werken.

Bekostiging

Het College van Bestuur heeft projectbudgetten gereserveerd. Medewerkers kunnen een projectaanvraag indienen, die al dan niet gehonoreerd wordt. De film over zinloos geweld is uiteindelijk met een dergelijk project budget gerealiseerd. Er worden geen externe financiële bronnen aangeboord.

Het bedrag dat per leerling/per leerjaar beschikbaar is bedraagt ongeveer € 25,00. Bij de opleiding SCW is hiervan € 2,50 bestemd voor een uitje dat door studenten wordt georganiseerd. SCW-studenten krijgen de opdracht aanvullende middelen te zoeken.

Voor de opleiding KCMW voldoet het budget niet. Deze opleiding moet jaarlijks investeren in materialen. Om goed onderwijs te geven moet in kleine groepen gewerkt worden, maar dit kost te veel aan contacturen. Door creatief om te gaan met deze uren, studenten zelfstandig te laten werken en een groot beroep te doen op de zelfredzaamheid van studenten lukt het net.

De beschikbare financiële middelen zijn voor het culturele programma 'De Zijlijn' voldoende. De School voor Zorg en Welzijn vindt het een belangrijke activiteit en de instelling is trots op dit jaarlijkse evenement. Zoals gezegd geldt voor de uitvoering van 'De Zijlijn' dat er te weinig ruimte is, waardoor de workshops verdeeld moeten worden over een langere periode.

De faciliteiten voor medewerkers aan culturele activiteiten zijn goed. Het ROC heeft een theaterzaal en voldoende av-apparatuur.

Het is wel jammer dat de opleiding KCMW in de toekomst elders wordt gehuisvest, omdat hierdoor mogelijk veel materialen en faciliteiten verdwijnen. Het is belangrijk om het voorzieningenniveau, zoals het nu nog is, ook voor de toekomst te handhaven.

Tenslotte

Het ROC Rijn IJssel heeft geen beleid geformuleerd op het gebied van culturele activiteiten. Dit betekent niet dat het ROC kunst en cultuur niet belangrijk vindt. Integendeel: kunst is hot, volgens het College van Bestuur. Het is een speerpunt van het College van Bestuur om dit ook in opleidingen, in een gebouw en in faciliteiten zichtbaar te maken. Vandaar ook de centrale huisvesting van de opleidingen op het gebied van kunst en cultuur in de stad. Verder is het contract met Theater Oostpool de verdienste van het College. Enkele bestuursleden hebben hiertoe het initiatief genomen. De opleidingscoördinator Sociaal Cultureel Werk is redelijk tevreden over de culturele activiteiten die nu plaatsvinden. Hij hoopt dat - ondanks het vertrek van de opleiding KCMW - een levendig kunstklimaat op de opleiding aanwezig blijft. In dat opzicht vindt hij het vertrek van de opleiding

jammer; de aanwezigheid van toekomstige kunstenaars geeft immers een impuls aan het culturele klimaat van een opleiding.

ROC Aventus, Apeldoorn

Wat is het ROC Aventus?

ROC Aventus heeft veertien locaties verspreid over Apeldoorn, Deventer en Zutphen. De aangeboden MBO-opleidingen zijn: Economie en Ondernemen; Educatie/Volksuniversiteit; Gezondheidszorg, Dienstverlening en Welzijn; Horeca, Toerisme en Recreatie; Mobiel en ten slotte Techniek. Het aantal medewerkers omvat ongeveer 1.100 fte; er zijn zo'n 16.000 cursisten.

Wat doet Aventus aan cultuureducatie?

De culturele activiteiten zijn te onderscheiden in:

- de cursussen van de volksuniversiteit op cultureel gebied (de volksuniversiteit is in het ROC geïncorporeerd);
- de beroepsopleidingen in het domein Kunst, cultuur en media;
- het (structureel) verrijken en verbreden van de overige opleidingen met kunst- en cultuurcomponenten in de vrije ruimte;
- de culturele activiteiten die worden georganiseerd voor iedereen.

In de beroepsopleidingen en bij de culturele componenten in de vrije ruimte is er sprake van een regelmatig terugkerende, structurele aandacht voor kunst en cultuur. Het College van Bestuur heeft hier echter geen goed zicht op door de decentrale opzet. Een systematische inventarisatie is tot op heden nog niet gelukt.

De geïnterviewde heeft met name zicht op de culturele activiteiten die voor iedereen worden georganiseerd. Het gaat hierbij om losse, ad hoc activiteiten, zoals een muzikfestival, fototentoonstelling, themaweek en deelname aan het Equalproject van Kunstenaars & Co (Educatie Apeldoorn).

Vaak wordt een activiteit ontwikkeld in aansluiting op een externe lokale gebeurtenis. Het initiatief en de uitvoering liggen bij individuele docenten of secties.

Structureel is alleen de Etty Hillesumlezing, een jaarlijks terugkerend samenwerkingsverband waarbij telkens een lezing wordt georganiseerd met een wisselend cultuurprogramma daaromheen.

Vorig jaar is binnen ROC Aventus een werkgroep ingesteld die een beleid voor cultuureducatie zou formuleren en uitwerken, en daar vervolgens een activiteitenplan aan zou koppelen. De subsidieaanvraag die in dat jaar werd gedaan bij de 'Regeling Cultuur en School' voor de BVE-sector was bedoeld om dit beleidstraject mee te financieren, maar de subsidie is niet toegekend. De werkgroep van sectordirecteuren en stafmensen (in feite één à twee leden daaruit) heeft desondanks nu een nota geschreven, die cultuureducatie als speerpunt en profilering voor Aventus onderbouwt en uitwerkt. De nota over kunst en cultuur is nu geparkeerd in afwachting van behandeling door het College van Bestuur. Er moet in de tussentijd nog verder aan het draagvlak gewerkt worden. Overigens is momenteel wel een ander thema, namelijk sport, met succes instituutsbreed uitgewerkt en doorgevoerd zowel in het beleid als in activiteiten.

Samenwerking

Voor de algemene culturele activiteiten is nu geen sprake van een structuur, een eigen budget of vaste samenwerkingsverbanden. De initiatieven zijn afkomstig van docenten.

Wat betreft de Etty Hillesum-lezing is er een samenwerkingsverband (en contract) tussen de Deventer instellingen Etty Hillesum Lyceum, ROC Aventus en Saxion Hogeschool IJsselland. Ook de theateropleiding werkt samen op convenantsbasis met het Centrum voor de Kunsten, Theater

Markant, een aantal theatergroepen en de Vrije School Zutphen. Het is een strategisch beleidspunt om de (culturele) omgeving sterk te betrekken bij de onderwijspraktijk. Verder zijn er contacten met ROC's in Arnhem en Enschede in het kader van een gezamenlijk project.

Cultuureducatie binnen het onderwijsprogramma

De huidige profilering op het gebied van kunst en cultuur is nogal mager en niet structureel van aard. Zoals eerder vermeld moeten nu eerst principebesluiten genomen worden over de geproduceerde nota. Als deze instelling wat met cultuur wil, zijn er goede mogelijkheden. Met sport is het immers ook gelukt. Zutphen heeft potentie als een op kunst en cultuur geprofileerde locatie.

Er is nu een centrale nieuwbouw in Apeldoorn, waar bij de inrichting met een aantal kunstenaars is samengewerkt. Dus een deels sterk culturele omgeving die wellicht stimulerend kan werken. Dit zou goed kunnen leiden tot een activiteitencommissie voor gezamenlijke, extra-curriculaire activiteiten.

Bekostiging

Er is geen vast budget voor de losse activiteiten. Voor de lezing en het daaraan gekoppelde culturele programma is jaarlijks een substantieel vast bedrag beschikbaar. Er is ad hoc wel veel mogelijk, maar iemand moet hier dan veel energie in steken; het is niet beleidsmatig gefundeerd. Voor het maken van het cultuurbeleidsplan werd wel 50 uur vrijgeroosterd.

ROC Zeeland, Goes

Wat is ROC Zeeland?

Regionaal Opleidingen Centrum (ROC) Zeeland is een onderwijsinstelling waar je terecht kunt voor een breed scala aan scholings- en opleidingsmogelijkheden. Het ROC biedt onderdak aan het Middelbaar beroepsonderwijs en aan Volwasseneneducatie. ROC Zeeland Training & Consult verzorgt daarnaast scholing, training en advies voor overheid, bedrijven en instellingen.

ROC Zeeland staat, als samenwerkingsschool die voortkomt uit openbaar, christelijk en algemeen bijzonder onderwijs, midden in de kleurrijke samenleving van vandaag. Er is respect voor ieders culturele achtergrond, iedereen is gelijk. Om ervoor te zorgen dat elke deelnemer zich thuis voelt, wordt een heldere structuur belangrijk geacht, evenals een veilige leeromgeving waarin veel aandacht is voor persoonlijke begeleiding.

In de onderwijsvisie van ROC Zeeland staat de deelnemer centraal. Iedereen die dat wil, kan terecht op het ROC om zijn of haar bekwaamheden te verbeteren of uit te breiden. Het ROC ziet het als een uitdaging om deelnemers verder te helpen in hun beroepsloopbaan of in hun persoonlijke ontplooiing. Daarbij is een achttal kernwaarden leidraad:

Het ROC heeft gekozen voor een overzichtelijke organisatie in de vorm van negen onderwijsclusters waarbinnen herkenbare teams opleidingen verzorgen. Dit maakt de communicatie gemakkelijk en zorgt voor een gevoel van geborgenheid. Het opleidingsteam kent zijn deelnemers, de beroepspraktijk en de arbeidsmarkt waardoor een optimale begeleiding en afstemming op persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling mogelijk is. Met de eigen talenten en competenties als

uitgangspunt, werken deelnemers en docenten samen aan een passende opleiding die uitzicht biedt op een loopbaan in, en deelname aan een dynamische maatschappij. ROC Zeeland heeft opleidingslocaties in Vlissingen, Middelburg, Goes, Tholen en Zierikzee. Het motto van ROC Zeeland luidt: kwaliteit is bereikbaar voor iedereen.

Wat doet ROC Zeeland aan cultuureducatie?

Er vinden verschillende cultuurprojecten plaats vanuit het Centrum voor de Kunsten³, dat onderdeel is van het cluster Educatie. Zo is er een pilot bij het cluster Zorg. Dit betreft een cultuurprogramma waaraan ca. 320 eerstejaarsleerlingen deelnemen. Het kunst- en cultuurproject is opgebouwd uit drie onderdelen.

1. Een introductieweek waarin de leerlingen via een 'kunstroute met vragenlijst' het gebouw leren kennen. Daarnaast maken de leerlingen via een foto- en muziekvoorstelling kennis met '50 jaar Zeeuwse jongerencultuur'. Onderwerpen daaruit worden vervolgens besproken en uitgespeeld in een workshop drama.
Uit de evaluatie tot nu toe blijkt dat het project zeer positief wordt ervaren. De evaluatie leert ook dat de confrontatie met het nieuwe meer teweeg brengt bij de organisatie, de docenten en de leerlingen dan men vooraf had gedacht. Ook werd duidelijk dat het creëren van betrokkenheid een voorwaarde is om kunst en cultuur tot 'ROC-cultuur' te maken: betrokkenheid door nog beter te communiceren en mensen deelgenoot te maken van het proces.
2. Het tweede traject werd op 30 november 2005 met workshops ingeleid. De leerling kon kiezen uit een zevental workshops/creatieve disciplines, waaronder interieurvormgeving, sieraden maken, design en fotografie en maakte kennis met diverse presentatievaardigheden en mogelijkheden. De ideeën die in de workshops werden opgedaan werden vervolgens in de periode tot aan de open dagen samen met de personal coach uitgewerkt met de bedoeling deze tijdens de Open Dagen te presenteren.
3. Het derde deel bestaat uit een kunst- en cultuurdag en een presentatie als afsluiting van het schooljaar. Iedere klas/groep mag in dit onderdeel kiezen uit diverse manieren om het jaar af te sluiten: dat kan een expositie zijn, een voorstelling, een feest, een excursie. Hiervoor krijgt elke leerling/groep een bepaald bedrag en een aantal voorwaarden waaraan de afsluiting moet voldoen. Zo moet deze tot stand komen in samenwerking met een aantal professionals van buiten de school: dat kunnen mensen uit de toekomstige werksoort zijn, kunstenaars die tijdens de kunst- en cultuurdagen en/of de workshops begeleider waren, enz.
SCOOLart, zoals bovengenoemde pilot is genoemd, heeft aan het Centrum voor de Kunsten gevraagd om het idee van het muziektheatertraject als rode draad door de opleiding te helpen vormgeven en mede te coördineren. Dit schooljaar is daarmee gestart.

Samenwerking

Samen met een aantal organisaties, waaronder SCOOP, de provinciale ondersteuningsinstelling voor kunst en cultuur, wordt het aanbod ontwikkeld.

³ Het Centrum voor de Kunsten in Goes bewoont vanaf het schooljaar 2004-2005 hetzelfde gebouw als het ROC en is daarmee dus intern. Het Centrum biedt cursussen aan op het gebied van kunstzinnige vorming en amateuristische kunstbeoefening. Voorbeelden: tekenen, schilderen, boetseren, beeldhouwen, drama, dans, fotografie, video, webdesign, interieurvormgeving, tuinvormgeving, literair. Deze cursussen, die zowel overdag als in de avonden gegeven worden, zijn in principe voor iedereen toegankelijk. Het Centrum voor de Kunsten speelt een belangrijke rol in de kunst- en cultuureducatie in het basisonderwijs (cultuurmenu's) en het voortgezet onderwijs (o.a. CKV) in de Oosterschelderegio. Het Centrum voor de Kunsten kan daarnaast op aanvraag projecten verzorgen, zoals lezingen, exposities, voorstellingen, workshops, kinderateliers.

Vanuit het ROC zijn verschillende personen betrokken bij de culturele activiteiten. Voor het cluster Zorg zijn dat de clusterdirecteur, een ondersteuner, een ontwikkelaarster en enkele personal coaches. Via een lezing zijn docenten geënthousiasmeerd voor de culturele activiteiten en betrokken bij het project. Zoals aangegeven, kent het ROC negen onderwijsclusters. Incidenteel werken de verschillende clusters samen als het gaat om cultuureducatie.

SCOOP draagt zorg voor de scouting van voorstellingen en het consulentschap op het gebied van theater, dans, digitale vorming en muziek.

Het Centrum voor de Kunsten zorgt voor de coördinatie van de activiteiten en de kunst- en cultuureducatieve inhoud. In samenspraak met externe kunstdocenten en culturele organisaties ontstaat het aanbod. Daarnaast heeft het ROC zo nu en dan contact met de Zeeuwse Bibliotheek en de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ).

Cultuureducatie binnen het onderwijsprogramma

Het is de wens van ROC Zeeland om de activiteiten structureel uit te voeren. Op dit moment is men nog in de pilotfase. Daarom sluit het culturele programma nog niet aan bij het curriculum. Op termijn is het in elk geval de bedoeling dat de pilot een vaste plek krijgt binnen het cluster Zorg. Uit de evaluatie van de pilot moet blijken of dit programma ook binnen andere clusters uitgevoerd kan worden.

De nadruk bij de culturele activiteiten ligt nu op verplichte deelname, om juist die jongeren bij kunst en cultuur te betrekken die daar normaliter niet mee in aanraking komen. Deelnemers aan de culturele activiteiten ontvangen op dit moment nog geen studiepunten voor hun inspanningen. Het ROC onderzoekt de mogelijkheden om dit in de toekomst te regelen.

Hoewel het ROC op dit moment nog geen beleid voor culturele activiteiten heeft vastgelegd, staan de clusterdirecties en het College van Bestuur positief tegenover kunst en cultuur. Dit blijkt onder andere uit de pilot SCOOlart en de toenemende aandacht voor de inzet van creatieve werkvormen binnen het competentiegericht leren. Op termijn is het de bedoeling dat cultuureducatie wordt opgenomen in het curriculum en dat er een cultuurbeleidsplan komt.

Bekostiging

ROC Zeeland heeft een vast budget voor culturele activiteiten dat wordt ingezet voor de pilot in het eerste leerjaar. De provincie Zeeland financiert hieraan mee en verder betaalt het ROC zelf. Dit gebeurt op basis van matching. Het ROC faciliteert ook de culturele activiteiten door bijvoorbeeld uren van docenten in te zetten. Deze werkzaamheden maken onderdeel uit van hun takenpakket.

Tenslotte

Kunst en cultuur wordt in eerste instantie nog ingezet als functioneel middel, maar blijkt een goede start om liefde voor en betrokkenheid bij kunst te ontwikkelen, aldus de visie van ROC Zeeland.

Bijlage Vragenlijst BVE-instellingen

Hoofdvragen:

Welke culturele activiteiten ondernemen BVE-instellingen die geen aanvraag voor financiële ondersteuning hebben ingediend?

Op welke wijze zijn deze activiteiten ingebed in (het curriculum van) de school?

Op welke wijze zijn deze activiteiten gefinancierd?

Belangrijk:

De vragenlijst betreft de gehele BVE-instelling. Belangrijk is om na te gaan of de respondent voldoende zicht heeft op de gehele instellingen. Zo nodig eventueel andere personen raadplegen. Schuin gedrukte zinnen zijn aandachtspunten voor degene die het interview afneemt of geven een toelichting bij de vraag.

Te ondervragen groepen:

- BVE-instellingen die nog nooit een projectaanvraag hebben ingediend voor ondersteuning vanuit de regeling (14) en wél culturele activiteiten hebben (in het schooljaar 2004-2005)
- BVE-instellingen die wel een aanvraag ingediend hebben (in het schooljaar 2004-2005) maar niet gehonoreerd zijn (en wel culturele activiteiten hebben) (2 roc's die al eerder een aanvraag ingediend hebben en 4 'nieuwe' roc's)
- BVE-instellingen (4) die in voorgaande jaren wel een aanvraag ingediend hebben voor ondersteuning maar niet voor het schooljaar 2004-2005 (en wel culturele activiteiten hebben)

A. Algemene kenmerken

1. Naam BVE instelling:.....

2. Naam Respondent:.....

3. Functie Respondent:.....

4. Welke opleidingen worden aangeboden door de BVE-instelling?

.....

5. Hoeveel locaties telt de BVE-instelling?

.....

6. Hoeveel docenten zijn er werkzaam bij de BVE-instelling?

.....

7. Hoeveel cursisten heeft de BVE-instelling?

.....

8. Is de BVE-instelling bekend met de Regeling Cultuur en School voor de BVE-sector?

- Nee, niet bekend met de regeling en ook nog nooit ondersteuning aangevraagd
- Wel bekend met de regeling maar nooit ondersteuning aangevraagd
- Wel bekend met de regeling en ook aangevraagd voor het schooljaar 04-05 maar niet gehonoreerd
- Wel bekend met de regeling en ooit ondersteuning aangevraagd maar niet voor het schooljaar 04-05

Toelichting:.....

B. Culturele activiteiten

1. Welke culturele activiteiten vinden er plaats vanuit de BVE-instelling?

.....

2. Zijn dit ad-hoc activiteiten of projecten of langdurige activiteiten of projecten?

Is er sprake van een vast jaarprogramma of wisselt dit per jaar?

.....

3. Wie zijn er betrokken bij de samenstelling van de culturele activiteiten (intern)?

Is deze betrokkenheid stabiel? Toelichting vragen!

.....

4. Welke kunstdisciplines betreffen de culturele activiteiten?

.....

5. Wordt er – voor culturele activiteiten -samengewerkt met andere secties/opleidingen binnen de BVE-instelling?

.....

6. Is men binnen de instelling tevreden over de interne samenwerking?

Wat gaat goed? Wat gaat beter en hoe is dit te realiseren?

.....

7. Is er sprake van contact en overleg met culturele instellingen/steunfuncties/kunsteducatie-instellingen/gemeente over culturele activiteiten?
Hoe formeel/informeel zijn deze contacten? Is er schriftelijk iets vastgelegd? Hoe is de frequentie?

.....

8. Is er sprake van samenwerking met andere BVE-instellingen over het culturele programma?

.....

9. Is men tevreden of ontevreden over de externe contacten voor culturele activiteiten?
Waarom? Wat kan anders en hoe?

.....

10. In hoeverre sluiten de culturele activiteiten aan bij vakinhouden of lesprogramma's?

.....

11. In hoeverre sluit het culturele programma aan bij het curriculum?

.....

12. Ligt de nadruk bij de culturele activiteiten op verplichte of vrijwillige deelname aan de culturele activiteiten? Licht toe.

.....

13. Kunnen deelnemers studiepunten behalen met culturele activiteiten?

.....

14. Is men tevreden over de huidige inbedding? Wat gaat goed? Wat kan beter en hoe kan dit gerealiseerd worden?

.....

Financiering en facilitering

1. Is er een vast budget voor culturele activiteiten binnen de BVE-instelling? Hoeveel?

.....

2. Worden er externe financiële bronnen aangeboord? Zo ja, welke?

.....

3. Hoe ligt de verhouding voor het budget tussen externe bronnen en interne financiering?

.....

4. Hoeveel geld is beschikbaar per leerling/per leerjaar voor culturele activiteiten? Hoeveel zou dit moeten zijn?

.....

5. Zijn de financiële middelen voldoende? Zo nee, hoeveel zou het moeten zijn? Waar ontstaat het financiële tekort?

.....

6. Zijn er faciliteiten voor de medewerkers aan cultuuractiviteiten?
Zoals uren voor coördinatie of overleg.

.....

7. Is men tevreden over de geboden faciliteiten? Wat kan beter en hoe?

.....

Beleid

1. Heeft de BVE-instelling beleid voor culturele activiteiten en hoe ziet dit er uit?
Wat staat er op papier, hoe uitgebreid en waar?

.....

2. Hoe staat de directie/College van Bestuur tegenover het cultuurbeleid?
Is er sprake van verankering en steun voor het cultuurbeleid binnen de directie/College van Bestuur?

.....

3. Is men tevreden over het huidige cultuurbeleid? Wat gaat goed? Wat kan/moet beter en hoe realiseer je dat?

.....